

## กระบวนการถ่ายทอดนโยบายจากหน่วยงานภาครัฐสู่การนำไปปฏิบัติ ของผู้ประกอบการ ผู้ผลิต ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ

แพทย์หญิงปานทิพย์ โชติเบญจมาภรณ์\* จิระวัฒน์ อยู่สบาย\* รัตนพร ฉัตรมงคล\*\*

ปวีณธิดา เหลื่อมเจริญ\*\* อิศรา หมีพลัด\*\* ฉัตรสุนัน พฤตภิทยโย\*\*\*

### บทคัดย่อ

โครงการประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายสุขภาพของภาครัฐไปสู่ผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ยาสูบ ศึกษาการตรวจแนะนำและการบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐไปสู่ผู้ประกอบการร้านค้าปลีก ร้านสะดวกซื้อ รวมทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรคของกระบวนการถ่ายทอดและบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ภาครัฐไปสู่ผู้ปฏิบัติ วิธีการศึกษาคือการจัดโครงการจัดสัมมนาเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 สำหรับผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาสูบ ลงพื้นที่ เพื่อตรวจแนะนำและการแจ้งข่าวสารกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐไปสู่ผู้ปฏิบัติรวมทั้งสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดและบังคับใช้กฎหมายถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากกระบวนการถ่ายทอดและบังคับใช้กฎหมายในกลุ่มงานพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายของสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบค่าที (Independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการประเมินพบว่าผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาสูบส่วนใหญ่มีความรู้และและความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 อยู่ในระดับดี ความเข้าใจเจตนารมณ์และสาระสำคัญของข้อบทกฎหมาย ความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ถ่ายทอดแก่ผู้เกี่ยวข้อง และความมั่นใจและความสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้คะแนนอยู่ในระดับดี ร้านค้าปลีกและร้านสะดวกซื้อที่จำหน่ายบุหรี่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายดี ปัญหา อุปสรรคในจากกระบวนการถ่ายทอดและบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ภาครัฐไปสู่ผู้ปฏิบัติ คือ ยังขาดแคลนบุคลากรในระดับท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรและบุคลากรที่ทำงานควบคุมยาสูบอย่างจริงจัง

**คำสำคัญ:** การถ่ายทอดนโยบาย, พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560, ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ยาสูบ

\* สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

\*\* นักศึกษาหลักสูตร วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาบริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

\*\*\* คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล email address chardsumon.pru@mahidol.ac.th

## The process of communicating policies to practice from government agencies to entrepreneurs, manufacturers, importers of tobacco products

Pantip Chotbenjamaporn, MD.\* Chirawat Yoosabai\* Rattanaporn Chatmongkol\*\*  
Paveethida Luamcharoen\*\* Isara Meeplad\*\* Chardsumon Prutipinyo\*\*\*

### Abstract

This evaluation project has the objective of studying the process of informing and guiding the enforcement of public health law to the manufacturers, importers and entrepreneurs of tobacco products, including studying, guiding, and enforcing the laws of the public sector to retailers, and convenient stores. This project also studies the problems, and obstacles of communicating process and enforcement of the law by government officials. This study was conducted through organizing seminars in order to practice for mutual understanding of the Tobacco Products Control Act, BE 2560's implementation, for manufacturers, importers, and entrepreneurs of tobacco products. State officials and staff in the Tobacco Control Development and Enforcement Working Group who were involved with communication and enforcement of the law, were interviewed about problems and obstacles. Data were analyzed using percentage, mean, independent t-test and one-way analysis of variance (ANOVA).

The results indicated that the majority of the manufacturers, importers and entrepreneurs of tobacco product had a good level of knowledge and understanding of the law under the Tobacco Products Control Act, BE 2560. They had good understanding of the intent and substance of the law. They had a good level of ability to apply knowledge to the application of the work. They had a good level of ability to bring knowledge to inform those who were involved. They also had a good level of confidence and ability to apply the knowledge gained. Retailers and convenient stores who sell tobacco products cooperated in complying with the law. The problems and obstacles in the process of communicating and enforcing the law by government officials is lacking of personnel at the local level, Including agencies and personnel who are motivated to put an effort to participate in tobacco control work.

**Key words:** Policy communication, Tobacco Control Act, BE 2560, Tobacco Entrepreneurs

---

\* Bureau of Tobacco Control, DDC, Ministry of Public Health

\*\*Student in MSc. (Public Health), majoring in Medical and Public Health Law, Faculty of Public Health, Mahidol University

\*\*\*Faculty of Public Health, Mahidol University, corresponding author: email address [chardsumon.pru@mahidol.ac.th](mailto:chardsumon.pru@mahidol.ac.th)

## บทนำ

จากข้อมูลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. 2558 พบว่าประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปบริโภคยาสูบ 10.9 ล้านคน (19.9%) อัตราการบริโภคยาสูบของเยาวชนอายุระหว่าง 15–18 ปี ในปี พ.ศ. 2547 – 2558 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 6.58 เป็นร้อยละ 7.92 คิดเป็นจำนวน 312,610 คนในปี พ.ศ. 2558 (สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2559) จากสถานการณ์และแนวโน้มของการบริโภคยาสูบของประเทศไทยในปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าการบริโภคยาสูบในกลุ่มเยาวชนมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น เยาวชนเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบได้ง่ายขึ้น ผู้ขายขายบุหรี่โดยไม่คำนึงถึงอายุผู้ซื้อ ประกอบกับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 ซึ่งบังคับใช้มาเป็นเวลา 25 ปี มีบทบัญญัติหลายประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งส่งผลให้การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ขึ้น ซึ่งถือเป็นกฎหมายฉบับใหม่ที่มีการเพิ่มการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบให้มีความเข้มงวดมากขึ้นโดยเป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งของข้อกำหนดใหม่คือเพื่อลดคนก่อกวนหน้าใหม่โดยการลดการเข้าถึงยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบของเด็กและเยาวชน ซึ่งมาตรการหนึ่งของภาครัฐที่จะช่วยขับเคลื่อนให้การบังคับใช้กฎหมายบรรลุเป้าหมายคือการกำกับให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้ายาสูบให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เพราะบริษัทผู้ผลิตพยายามที่จะใช้กลยุทธ์ของทางการตลาดเพื่อทำการโฆษณาขายยาสูบโดยอาศัยการตีความและช่องโหว่ของกฎหมาย ดังนั้นเพื่อให้เกิดการตีความและแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปแนวทางเดียวกันจึงมีการจัดโครงการสัมมนาเพื่อซักซ้อมความเข้าใจพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ของผู้ประกอบการ ผู้ผลิต ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบขึ้นมา

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เริ่มมีการบังคับใช้ในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ทางสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบจึงอยู่ในระยะที่จะต้องซักซ้อมทำความเข้าใจและถ่ายทอดนโยบายไปยังประชาชนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายให้สัมฤทธิ์ผลมากที่สุด และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 กลุ่มหนึ่งที่สำคัญคือผู้ประกอบการ ผู้ผลิต ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสำนักฯ ในการซักซ้อมความเข้าใจเพื่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 โครงการถ่ายทอดนี้ที่ทางสำนักฯ ใช้ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอดข้อกำหนดกฎหมายของทางสำนักฯ ซึ่งมีผลต่อการรับทราบ

ข้อกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากโครงการประเมินกระบวนการถ่ายทอดนโยบายจากหน่วยงานภาครัฐสู่การนำไปปฏิบัติ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการถ่ายทอดนโยบายของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

### วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อประเมินกระบวนการถ่ายทอดข้อกฎหมายของภาครัฐไปสู่ผู้ประกอบการ
- 2) เพื่อศึกษาการตรวจแนะนำและการบังคับใช้ข้อกฎหมายของภาครัฐไปสู่ผู้ประกอบการร้านค้าปลีก ร้านสะดวกซื้อ
- 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคของกระบวนการถ่ายทอดและบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ภาครัฐไปสู่ผู้ปฏิบัติ

### เป้าหมาย

1. ผู้มีส่วนได้เสีย (ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการ) รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ได้
2. ร้านค้าปลีกสามารถปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ได้

### วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการธุรกิจยาสูบจำนวน 78 ราย และ 2) ร้านค้าปลีกจำนวน 3 ร้าน

#### ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนที่ 1 จัดโครงการจัดสัมมนาเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 สำหรับผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาสูบ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ประชุมปรึกษากับผู้รับผิดชอบหลักของโครงการของสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบเรื่องแนวทางปฏิบัติในการร่วมดำเนินโครงการกับทางสำนักฯ

2) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 และความรู้สถานการณ์การบริโภคยาสูบของประชาชนไทยในปัจจุบัน

3) เข้าร่วมการประชุมกับทางสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบเพื่อเตรียมความพร้อมประเด็นและเนื้อหาการนำเสนอในการสัมมนาเพื่อชักชวนความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 สำหรับผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ยาสูบ

4) จัดทำเอกสารประกอบการสัมมนา อุปกรณ์ในการสัมมนา รวมทั้งจัดทำแบบประเมินเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาประเมินการจัดกิจกรรมและแบบประเมินเพื่อประเมินความรู้ผู้เข้าร่วมสัมมนาหลังจบการสัมมนา

5) ประเมินผลการดำเนินโครงการเมื่อสิ้นสุดการสัมมนาโดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ผู้ร่วมสัมมนาทอตอบมาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลต่อทางสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ

**ขั้นตอนที่ 2** สังเกตแนวทางการบังคับใช้ การตรวจแนะนำและการแจ้งข่าวสารกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ มีขั้นตอนดังนี้

1) ลงพื้นที่กับทางเจ้าหน้าที่ของสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ เพื่อตรวจแนะนำและสอบถามถึงปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ของร้านค้าปลีก และร้านสะดวกซื้อ

2) สังเกตแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ การตรวจแนะนำและการแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

3) สรุปบทเรียนที่ได้จากการสังเกตสังเกตแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ การตรวจแนะนำและการแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

4) สรุปผลการดำเนินโครงการและนำเสนอโครงการแก่ทางสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ

**ขั้นตอนที่ 3** การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดและบังคับใช้กฎหมายถึงปัญหาและอุปสรรค จากกระบวนการถ่ายทอดและบังคับใช้กฎหมาย มีขั้นตอนดังนี้

1) ประชุมกลุ่มเพื่อกำหนดแนวทางในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และสร้างคำถามในการสัมภาษณ์

2) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก นิติกรกลุ่มงานพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในจัดทำโครงการนี้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่จากกระบวนการถ่ายทอดและบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำมาประเมินกิจกรรมการจัดโครงการ

#### **ระยะเวลาการดำเนินการ**

พฤษภาคม 60 – กรกฎาคม 2560

#### **สถานที่ดำเนินการ**

- 1) โรงแรมแกรนด์เมอร์เคียว ฟอรั่ม กรุงเทพฯ
- 2) ร้านสะดวกซื้อและร้านค้าปลีกจำนวน 3 ร้าน
- 3) สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค

### **ผลการศึกษา**

#### **ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป**

จากการจัดสัมมนาเพื่อซักซ้อมความเข้าใจพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ในวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2560 จำนวนผู้เข้าร่วมประเมินผลจากการสัมมนาทั้งหมด 78 ราย ประเภทของผู้เข้าร่วม ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้ผลิต ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ ผู้มีส่วนได้เสียที่ตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 62 ราย โดยเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายคิดเป็นร้อยละ 64.51 เพศชายร้อยละ 35.48 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.90 โดยกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี และมากกว่า 40 ปี มีค่าเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 41.93 ระดับการศึกษา จำนวนมากกว่าครึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.06 สูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 29.03 ต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 12.90 ลักษณะธุรกิจ เป็นผู้นำเข้าและผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาสูบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.50 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 17.18 และผู้ผลิตจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 7.81

#### **ส่วนที่ 2 กระบวนการถ่ายทอดข้อกฎหมายของภาครัฐไปสู่ผู้ประกอบการ**

##### **1. ช่องทางติดต่อเพื่อเข้าร่วมสัมมนา**

ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดสัมมนา ช่องทางการได้รับข่าวสารการจัดสัมมนาพบว่าผู้มีส่วนได้เสียทราบข้อมูลจาก หนังสือจากสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบมากที่สุดจำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.32 จากช่องทางอื่นๆ จำนวน 4 ราย คือ e-mail สมาคมและเจ้าหน้าที่คิดเป็น

ร้อยละ 6.44 จาก Website ของสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบและสื่อโซเชียล จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.61 ดังแสดงในตารางด้านล่าง

## **2. ความพึงพอใจต่อการสัมมนาครั้งนี้ในภาพรวม**

ด้านวิทยากร พบว่า ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 55.37 ด้านสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวกและระยะเวลา ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 53.51 ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 56.45 ด้านความรู้ความเข้าใจ และการนำไปปฏิบัติระดับความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 53.32

## **3. ความรู้ความเข้าใจและการถ่ายทอดกฎหมายไปสู่ผู้ประกอบการ**

ประเด็นความคิดเห็นแยกเป็นรายด้านในเรื่องความรู้ความเข้าใจและการนำข้อกฎหมายไปปฏิบัติ พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเข้าใจเจตนารมณ์และสาระสำคัญของข้อบทกฎหมายอยู่ในระดับดีเป็นจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57.38 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อยู่ในระดับดีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 59.67 สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ ถ่ายทอดให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้อยู่ในระดับดีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 59.68 มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้อยู่ในระดับดีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 49.18

## **4. ความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของกฎหมาย**

ภายหลังการสัมมนาเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 หมวด 4 การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ประเมินผู้มีส่วนได้เสียด้านความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของกฎหมายพบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาตอบคำถามได้ถูกต้องดังตารางที่ 1 และ 2 ดังนี้

**มาตรา 26** ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 90.3

**มาตรา 27** เกี่ยวกับมาตรการควบคุมการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบในผู้ค้าปลีก (2) ห้ามผู้ขายปลีกขายผลิตภัณฑ์ยาสูบโดยผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 90.3 (4) ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบการลดราคา แจก แถมหรือ จัด Campaign ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 80.6

**มาตรา 31** ห้ามแสดงชื่อหรือเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ แสดงสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพื่อการโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 72.03

**มาตรา 32** ห้ามนำชื่อหรือเครื่องหมายของผลิตภัณฑ์ยาสูบไปแสดงบนผลิตภัณฑ์อื่นใด ที่ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 77.41

**มาตรา 35** ห้ามผู้ประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้การอุปถัมภ์ หรือสนับสนุนกลุ่ม บุคคล หน่วยงานรัฐและเอกชน ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 74.19

**มาตรา 37** ผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีหน้าที่ต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ ยาสูบ และส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ยาสูบให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการตรวจสอบและเปิดเผย ต่อสาธารณชน ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 80.64

**มาตรา 38** ทึบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องมีขนาด สี สัญลักษณ์ ฉลาก รวมทั้งลักษณะการ แสดงเครื่องหมายการค้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศ ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 85.48

**มาตรา 39** บุหรี่ซิการ์และที่จำหน่ายในประเทศไทยต้องมีขนาดบรรจุไม่ต่ำกว่า 20 มวน ต่อซองตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 83.87

**มาตรา 40** ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบต้องส่งข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการผลิต หรือการนำเข้า ค่าใช้จ่าย รายได้ ให้แก่คณะกรรมการตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศ ตอบถูก คิด เป็นร้อยละ 75.80 ดังแสดงในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของกฎหมาย

| สาระสำคัญ    | ตอบถูก |        | ตอบผิด |        | ไม่ตอบ |        |
|--------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
|              | จำนวน  | ร้อยละ | จำนวน  | ร้อยละ | จำนวน  | ร้อยละ |
| มาตรา 26     | 56     | 90.3   | 1      | 1.61   | 5      | 8.06   |
| มาตรา 27 (2) | 56     | 90.3   | 0      | 0      | 6      | 9.67   |
| มาตรา 27 (4) | 50     | 80.6   | 4      | 6.40   | 8      | 12.9   |
| มาตรา 31     | 45     | 72.03  | 6      | 9.6    | 7      | 11.29  |
| มาตรา 32     | 48     | 77.41  | 7      | 11.29  | 7      | 11.29  |
| มาตรา 35     | 46     | 47.19  | 9      | 14.51  | 7      | 11.29  |
| มาตรา 37     | 50     | 80.64  | 1      | 1.61   | 11     | 17.74  |
| มาตรา 38     | 53     | 85.48  | 1      | 1.61   | 8      | 12.90  |

| สาระสำคัญ | ตอบถูก |        | ตอบผิด |        | ไม่ตอบ |        |
|-----------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
|           | จำนวน  | ร้อยละ | จำนวน  | ร้อยละ | จำนวน  | ร้อยละ |
| มาตรา 39  | 52     | 83.87  | 1      | 1.61   | 9      | 14.51  |
| มาตรา 40  | 47     | 75.80  | 2      | 3.22   | 12     | 19.35  |

จากตารางข้างต้น สาระสำคัญของกฎหมาย มาตราที่น่าสนใจ คือ มาตรา 35 เนื่องจากมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาตอบถูกน้อยที่สุดและตอบผิดมากที่สุด และมาตรา 40 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสัมมนาไม่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนผู้ประกอบการ ผู้ผลิต ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ไม่ตอบแบบประเมินความรู้

| มาตรา  | ผู้ผลิต | ผู้นำเข้า | ผู้ประกอบการ | อื่นๆ | รวม (คน) |
|--------|---------|-----------|--------------|-------|----------|
| 26     | 1       | 1         | 2            | 1     | 5        |
| 27 (2) | 1       | 1         | 2            | 1     | 5        |
| 27 (3) | 1       | 3         | 3            | 1     | 8        |
| 31     | 1       | 1         | 2            | 3     | 7        |
| 32     | 1       | 1         | 2            | 2     | 6        |
| 35     | 1       | 1         | 2            | 3     | 7        |
| 37     | 1       | 1         | 4            | 4     | 10       |
| 38     | 1       | 1         | 3            | 2     | 7        |
| 39     | 1       | 1         | 3            | 3     | 8        |
| 40     | 1       | 1         | 4            | 6     | 12       |

อื่นๆ หมายถึง ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดเล็ก ร้านค้าปลีก

จากผลการวิเคราะห์คะแนนความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบของผู้ผลิต ผู้นำเข้าและประกอบการผลิตภัณฑ์ยาสูบเมื่อเทียบกับเพศ อายุ ระดับการศึกษาและลักษณะธุรกิจ พบว่าคะแนนรวมต่ำสุด 7 คะแนน คะแนนรวมสูงสุด 10 คะแนน เมื่อพิจารณา พบว่า เพศชายมีจำนวนทั้งหมด 17 คน คะแนนรวมสูงสุด 10 คะแนนจำนวน 10 คน เพศหญิงคะแนนรวมสูงสุด 10 คะแนน จำนวน 20 คน พิจารณาใน

ด้านอายุพบว่าช่วงอายุของผู้ร่วมสัมมนาส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 31 ปี คะแนนรวมสูงสุด 10 คะแนนมีจำนวน 26 คน พิจารณาในด้านการศึกษาพบว่าผู้สัมมนาที่ได้คะแนน 7 คะแนนขึ้นไปมีจำนวน 48 คน คะแนนรวมสูงสุด 10 คะแนนมีจำนวน 30 คน พิจารณาในด้านลักษณะการประกอบธุรกิจพบว่าผู้สัมมนาที่ได้คะแนน 7 คะแนนขึ้นไปมีจำนวน 48 คน คะแนนรวมสูงสุด 10 คะแนนมีจำนวน 30 คน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงคะแนนรวมความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายต่ำสุดและสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับเพศ อายุ ระดับการศึกษาและลักษณะธุรกิจ

| คุณลักษณะผู้เข้าร่วมโครงการ |                           | คะแนนรวมความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายในมาตรา |   |   |    |
|-----------------------------|---------------------------|---------------------------------------------------------|---|---|----|
|                             |                           | คะแนนรวมความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายในมาตรา |   |   |    |
|                             |                           | 7                                                       | 8 | 9 | 10 |
| เพศ                         | ชาย(n = 17)               | 0                                                       | 5 | 2 | 10 |
|                             | หญิง (n = 31)             | 1                                                       | 4 | 6 | 20 |
|                             | รวม (n = 48)              | 1                                                       | 9 | 8 | 30 |
| อายุ                        | น้อยกว่า 30 ปี (n = 6)    | 0                                                       | 2 | 1 | 3  |
|                             | 31 – 40 ปี (n = 20)       | 0                                                       | 3 | 1 | 16 |
|                             | มากกว่า 40 ปี (n = 20)    | 1                                                       | 4 | 5 | 10 |
|                             | รวม (n = 46)              | 1                                                       | 9 | 7 | 29 |
| การศึกษา                    | ต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 5)  | 0                                                       | 2 | 0 | 3  |
|                             | ปริญญาตรี (n = 28)        | 1                                                       | 6 | 6 | 15 |
|                             | สูงกว่าปริญญาตรี (n = 15) | 0                                                       | 1 | 2 | 12 |
|                             | รวม(n = 48)               | 1                                                       | 9 | 8 | 30 |
| ธุรกิจ                      | ผู้ผลิต (n = 6)           | 0                                                       | 2 | 2 | 2  |
|                             | ผู้นำเข้า (n = 20)        | 1                                                       | 4 | 3 | 12 |
|                             | ผู้ประกอบการ (n = 10)     | 0                                                       | 1 | 0 | 9  |
|                             | อื่นๆ (n = 12)            | 0                                                       | 2 | 3 | 7  |
|                             | รวม (n = 48)              | 1                                                       | 9 | 8 | 30 |

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณท์ยาสูบ เปรียบเทียบกับความรู้ความเข้าใจและการนำความรู้ไปปฏิบัติรายด้าน เมื่อเปรียบเทียบลักษณะธุรกิจกับคะแนนความเข้าใจเจตนารมณ์และสาระสำคัญของข้อบทกฎหมาย พบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจเจตนารมณ์และสาระสำคัญของข้อบทกฎหมายอยู่ในระดับดีดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ลักษณะธุรกิจเปรียบเทียบกับคะแนนความเข้าใจเจตนารมณ์และสาระสำคัญของข้อบทกฎหมาย

| ลักษณะธุรกิจ                | คะแนนความเข้าใจเจตนารมณ์และสาระสำคัญของข้อบทกฎหมาย |           |        |           |
|-----------------------------|----------------------------------------------------|-----------|--------|-----------|
|                             | ของข้อบทกฎหมาย                                     |           |        |           |
|                             | น้อย = 2                                           | พอใช้ = 3 | ดี = 4 | ดีมาก = 5 |
| ผู้ผลิต (n = 7)             | 0                                                  | 3         | 3      | 1         |
| ผู้นำเข้า (n = 22)          | 0                                                  | 5         | 11     | 6         |
| ผู้ประกอบการธุรกิจ (n = 13) | 0                                                  | 2         | 9      | 3         |
| อื่นๆ (n = 18)              | 1                                                  | 5         | 10     | 2         |
| รวม (n = 61)                | 1                                                  | 15        | 33     | 12        |

เมื่อพิจารณาลักษณะธุรกิจเปรียบเทียบกับคะแนนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานพบว่าส่วนใหญ่คะแนนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ลักษณะธุรกิจเปรียบเทียบกับคะแนนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการ

| ปฏิบัติงานลักษณะธุรกิจ      | สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ |        |           |
|-----------------------------|---------------------------------------|--------|-----------|
|                             | พอใช้ = 3                             | ดี = 4 | ดีมาก = 5 |
| ผู้ผลิต (n = 7)             | 1                                     | 5      | 1         |
| ผู้นำเข้า (n = 22)          | 6                                     | 11     | 5         |
| ผู้ประกอบการธุรกิจ (n = 13) | 2                                     | 10     | 2         |
| อื่นๆ (n = 18)              | 6                                     | 10     | 2         |
| รวม (n = 61)                | 15                                    | 36     | 10        |

เมื่อพิจารณาลักษณะธุรกิจเปรียบเทียบกับคะแนนความสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ ถ่ายทอดแก่ผู้เกี่ยวข้องพบว่าส่วนใหญ่คะแนนอยู่ในระดับดีดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงลักษณะธุรกิจเปรียบเทียบกับคะแนนความสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ ถ่ายทอดแก่ผู้เกี่ยวข้อง

| ลักษณะธุรกิจ                | สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ถ่ายทอดแก่ผู้เกี่ยวข้อง |        |           |
|-----------------------------|-------------------------------------------------|--------|-----------|
|                             | พอใช้ = 3                                       | ดี = 4 | ดีมาก = 5 |
| ผู้ผลิต (n = 7)             | 2                                               | 4      | 1         |
| ผู้นำเข้า (n = 22)          | 7                                               | 11     | 5         |
| ผู้ประกอบการธุรกิจ (n = 13) | 0                                               | 10     | 3         |
| อื่นๆ (n = 18 )             | 7                                               | 9      | 2         |
| รวม (n = 61)                | 16                                              | 34     | 11        |

เมื่อพิจารณาลักษณะของธุรกิจ โดยเปรียบเทียบกับคะแนนความมั่นใจและความสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้ พบว่า ส่วนใหญ่คะแนนอยู่ในระดับดี แต่มีผู้ผลิตบางส่วนที่ให้คะแนนในส่วนนี้ในระดับน้อยมาก ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงลักษณะธุรกิจเปรียบเทียบกับคะแนนความมั่นใจและความสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ

| ลักษณะธุรกิจ                | คะแนนความมั่นใจและความสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ |          |         |      |         |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------|----------|---------|------|---------|
|                             | น้อยมาก =                                               |          | พอใช้ = | ดี = | ดีมาก = |
|                             | 1                                                       | น้อย = 2 | 3       | 4    | 5       |
| ผู้ผลิต (n = 7)             | 2                                                       | 0        | 3       | 1    | 2       |
| ผู้นำเข้า (n = 22)          | 0                                                       | 1        | 6       | 11   | 4       |
| ผู้ประกอบการธุรกิจ (n = 13) | 0                                                       | 0        | 1       | 9    | 3       |
| อื่นๆ (n = 18 )             | 0                                                       | 0        | 8       | 7    | 2       |
| รวม (n = 60)                | 2                                                       | 1        | 18      | 28   | 11      |

สรุปได้ว่าเมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นในด้านลักษณะธุรกิจเปรียบเทียบกับความเข้าใจเจตนารมณ์และสาระสำคัญของข้อบทกฎหมาย ความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ถ่ายทอดแก่ผู้เกี่ยวข้อง และความมั่นใจและความสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้ พบว่าผู้ผลิต ผู้นำเข้าผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาสูบส่วนใหญ่ตอบว่าสามารถนำความรู้ไปใช้และเผยแพร่ได้คะแนนอยู่ในระดับดี

เมื่อนำลักษณะธุรกิจมาเปรียบเทียบกับความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 รายข้อ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ข้อที่ผู้ประกอบการตอบผิดมากที่สุดคือ ข้อ 6 มาตรา 35 (การเป็นผู้อุปถัมภ์รายการ) รองลงมาคือข้อ 4 มาตรา 31 (การแสดงเครื่องหมายผ่านสาธารณะ) และข้อ 5 มาตรา 32 (การแสดงเครื่องหมายบนผลิตภัณฑ์อื่น) และข้อ 3 มาตรา 27 (การจัดแคมเปญรณรงค์) ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง

เมื่อเปรียบเทียบความรู้และความเข้าใจภาพรวมของการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ระหว่างเพศ วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (Independent t-test) พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีความรู้และความเข้าใจในภาพรวมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ต่างกันดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงความรู้และความเข้าใจในภาพรวมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 จำแนกตามคุณลักษณะเพศ

| ความรู้ในข้อกฎหมาย | จำนวนประชากร(n) | p-value |
|--------------------|-----------------|---------|
| เพศ (ชาย หญิง)     | 62              | 0.000   |

การเปรียบเทียบความรู้และความเข้าใจในภาพรวมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ระหว่างกลุ่มอายุ การศึกษาและลักษณะธุรกิจของผู้ประกอบการ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่าทดสอบความแตกต่างแล้วพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าความรู้และความเข้าใจในภาพรวมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 จากการจัด

โครงการนี้เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ การศึกษาและลักษณะธุรกิจของผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน  
ดังตารางข้างล่าง

ตารางที่ 9 แสดงความรู้และความเข้าใจในภาพรวมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุม  
ผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 จำแนกตามคุณลักษณะ กลุ่มอายุระดับการศึกษาและ  
ลักษณะธุรกิจของผู้ประกอบการ กับ ความรู้ในข้อกฎหมาย

| คุณลักษณะ     |        | F     | p-value |
|---------------|--------|-------|---------|
| กลุ่มอายุ     | 21.739 |       |         |
| ระหว่างกลุ่ม  | 1.159  |       |         |
| ภายในกลุ่ม    | 20.580 |       |         |
| ระดับการศึกษา | 17.917 | 1.079 | .368    |
| ระหว่างกลุ่ม  | 1.228  |       |         |
| ภายในกลุ่ม    | 16.689 |       |         |
| ลักษณะธุรกิจ  | 47.667 | .433  | .703    |
| ระหว่างกลุ่ม  | 1.367  |       |         |
| ภายในกลุ่ม    | 46.300 |       |         |

**ปัญหาที่พบจากการสัมมนาในการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์  
ยาสูบ พ.ศ. 2560 คือ**

1. ผู้ประกอบการเปลี่ยนที่อยู่ ที่อยู่ตามที่แจ้งไม่ตรงกับที่จดทะเบียนอัตราการตอบ  
รับเข้าร่วมสัมมนาเกินกว่า 80 % มีประมาณ 10 บริษัท ที่พบว่าที่อยู่ตามที่แจ้งไม่ตรงกับที่จด  
ทะเบียน ทำให้จดหมายที่ส่งไปโดนตีกลับมา และมี 5 บริษัทที่แจ้งมาว่าไม่สามารถเข้าร่วม  
สัมมนาได้
2. การประสานงานกับวิทยากรเรื่องวันเวลาที่ชัดเจน เพื่อจัดสัมมนาลำช้า เนื่องจาก  
วิทยากรแต่ละท่านติดภารกิจ
3. ผู้ประกอบการบางรายแจ้งว่าได้ลงทะเบียน ส่งชื่อและชื่อบริษัทมาทาง e-mail แล้ว  
แต่เมื่อมาลงทะเบียนที่หน้างานกลับพบว่าไม่มีรายชื่อ
4. การเดินทางมาร่วมสัมมนาลำบาก สภาพการจราจรติดขัด ที่จอดรถไม่เพียงพอ
5. ผู้ประกอบการบางรายแจ้งว่าการแจ้งวัน เวลา และสถานที่จัดสัมมนาค่อนข้างล่าช้า

### ส่วนที่ 3 การตรวจแนะนำร้านค้าปลีก

จากการลงพื้นที่กับทางสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบเพื่อสังเกตการบังคับใช้ การตรวจแนะนำและการแจ้งข่าวสารกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายของร้านค้าปลีกสำรวจร้านค้าปลีกที่จุดจำหน่ายบุหรี่จำนวน 3 ร้าน ประกอบด้วย ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น จำนวน 1 ร้าน ร้านสะดวกซื้อ จำนวน 2 ร้านเพื่อสังเกตการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติควบคุมยาสูบ พ.ศ. 2560 พบว่าร้านค้าปลีกและร้านเซเว่นอีเลฟเว่นให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายดี คือ

1. จุดจำหน่ายบุหรี่ ไม่มีการโชว์/แสดงให้เห็นของบุหรี่ภายในร้านค้ากรณีต้องการเติมบุหรี่เพิ่มให้เติมด้วยความระมัดระวัง บางร้านค้าแจ้งว่าเป็นผลดีเมื่อเก็บของบุหรี่ไว้มิดชิดเนื่องจากช่วยป้องกันการลักขโมยได้
2. ตู้ที่จำหน่ายบุหรี่ มีการปิดตลอดเวลา และเปิดเพื่อหยิบสินค้าจำหน่ายเมื่อมีลูกค้ามาขอซื้อเท่านั้น
3. การจำหน่ายบุหรี่แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี ผู้ขายจะต้องดูให้เข้ากับสถานการณ์และบริบท สังเกตจากลักษณะภายนอกเพื่อประเมินอายุ หากไม่แน่ใจผู้ขายจะขอดูบัตรประชาชน และให้การปฏิเสธการจำหน่ายโดยเคร่งครัดกรณีอายุไม่ถึง 20 ปี
4. บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ห้ามเป็นผู้จำหน่ายบุหรี่โดยเด็ดขาด มีป้ายแสดงตนว่าเป็นบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่สามารถจำหน่ายบุหรี่ได้ เพื่อให้ลูกค้าเข้าใจตรงกันและลดความเสี่ยงต่อการสัมผัสของบุหรี่ในบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี

การถ่ายทอดข้อกฎหมายด้านสาธารณสุขโดยเฉพาะการควบคุมยาสูบ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติรับทราบและเข้าใจตรงกันนั้น แนวทางการถ่ายทอดข้อกฎหมายจะแตกต่างกับกฎหมายแพ่งกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นๆ เพราะแนวทางการถ่ายทอดไม่สามารถใช้วิธีการยกกฎหมายมาพูดเป็นมาตราหรือการแจกลမ်းพระราชบัญญัติทั้งฉบับ การแจกพระราชบัญญัติอาจทำให้ผู้รับสารอ่านแล้วไม่เข้าใจ อาจตีความข้อกฎหมายผิดหรือไม่อ่าน เนื่องจากมีเนื้อหาสาระสำคัญจำนวนมาก

### ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคจากกระบวนการถ่ายทอดและบังคับใช้กฎหมาย

ผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ พบว่า

- 1) ยังขาดแคลนบุคลากรและองค์กรควบคุมยาสูบระดับรากหญ้า ทำให้เมื่อมีปัญหาในเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมยาสูบ การละเมิดกฎหมาย หรือปัญหาเรื่องการบังคับใช้

กฎหมายเกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งจะไม่มีการผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ทำให้ต้องส่งเรื่องมาปรึกษากับเจ้าหน้าที่กลุ่มพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายของทางสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ เมื่อทางสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบให้คำแนะนำในเรื่องข้อกฎหมายกลับไป พบว่าประชาชนบางส่วนไม่ปฏิบัติตามเพราะเห็นว่าผู้ที่ให้คำแนะนำ ตักเตือนเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทำให้บังคับใช้กฎหมายหย่อนยาน เมื่อตำรวจลงพื้นที่ไปตรวจก็พบว่ายังคงมีปัญหากลุ่มกฎหมายอยู่

2) บุคลากรสาธารณสุขทุกด้านยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายและการช่วยให้ผู้สูบบุหรี่เลิกสูบ รวมทั้งยังขาดแคลนหน่วยงาน/ องค์กร และบุคลากรที่ทำงานควบคุมยาสูบ

### สรุปและอภิปรายผล

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบเป็นองค์กรในสังกัดกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มีวิสัยทัศน์คือ เป็นองค์กรหลักด้านการควบคุมยาสูบระดับชาติ เพื่อปกป้องประชาชนจากโรคและภัยของยาสูบ กลุ่มพัฒนาและบังคับใช้กฎหมาย เน้นในเชิงนโยบายและแผน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ข้อกฎหมาย การตีความแก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการดำเนินโครงการสรุปได้ว่ากระบวนการถ่ายทอดข้อกฎหมายของภาครัฐไปสู่ผู้ประกอบการ พบว่า คณะแนวความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบของผู้ผลิต ผู้นำเข้าและประกอบการผลิตภัณฑ์ยาสูบเมื่อเปรียบเทียบกับเพศ อายุ ระดับการศึกษาและลักษณะธุรกิจ พบว่าคะแนนรวมต่ำสุด 7 คะแนน คะแนนรวมสูงสุด 10 คะแนน

พิจารณาข้อคิดเห็นในด้านลักษณะธุรกิจเปรียบเทียบกับความเข้าใจเจตนารมณ์และสาระสำคัญของข้อกฎหมาย ความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ถ่ายทอดแก่ผู้เกี่ยวข้อง และความมั่นใจและความสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้พบว่าผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาสูบส่วนใหญ่ตอบว่าสามารถนำความรู้ไปใช้และเผยแพร่ได้คะแนนอยู่ในระดับดี

เมื่อนำลักษณะธุรกิจมาเปรียบเทียบกับความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 รายข้อพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ข้อที่ผู้ประกอบการตอบผิดมากที่สุดคือ ข้อ 6 มาตรา 35 (การเป็น

สปอนเซอร์) รองลงมาคือข้อ 4 มาตรา 31 (การแสดงเครื่องหมายผ่านสาธารณะ) และข้อ 5 มาตรา 32 (การแสดงเครื่องหมายบนผลิตภัณฑ์อื่น) และข้อ 3 มาตรา 27 (การจัดแคมเปญ)

การเปรียบเทียบความรู้และความเข้าใจในภาพรวมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ระหว่างเพศ วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (Independent t-test) พบว่าเพศที่ต่างกันมีความรู้และความเข้าใจในภาพรวมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ต่างกัน

การถ่ายทอดต้องเข้าใจถึงธรรมชาติของผู้ที่รับฟังการถ่ายทอดว่าผู้จำหน่ายในบ้านค้าแต่ละประเภทมีการระดับการรับรู้และประสบการณ์ที่ต่างกัน บุคลิกท่าทางที่ต่างกัน การถ่ายทอดจึงต้องใช้วิธีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันโดยง่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ไม่ใช่สร้างศัตรูหรือทำตนเป็นผู้มีอำนาจในการจับผิด การใช้คำพูดที่เป็นมิตรและการสื่อสารที่เข้าใจได้ง่าย ดังนั้น การถ่ายทอดข้อกฎหมายไปยังประชาชนประเด็นสำคัญคือสาระสำคัญของข้อกฎหมายที่ต้องการถ่ายทอด ต้องเข้าใจง่าย กระชับได้ใจความ เช่น ใช้โปสเตอร์สื่อเป็นข้อความสั้นๆ มีรูปภาพประกอบ สติกเกอร์ที่ปิดตามร้านค้า ที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนและเข้าใจได้ง่ายทั้งผู้ขายและผู้ซื้อผู้ถ่ายทอดกฎหมายต้องช่วยอธิบายตอบข้อซักถามในกรณีที่ผู้ปฏิบัติมีข้อสงสัยและให้คำแนะนำได้ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันและถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐไปสู่ผู้ประกอบการ จากการลงพื้นที่กับทางสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบเพื่อสังเกตการบังคับใช้ การตรวจแนะนำและการแจ้งข่าวสารกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายของร้านค้าปลีก สํารวจร้านค้าปลีกที่จุดจำหน่ายบุหรี่ เพื่อสังเกตการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติควบคุมยาสูบ พ.ศ. 2560 พบว่าร้านค้าปลีกและร้านสะดวกซื้อให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายดังการค้าขายบุหรี่ที่จุดขาย มีการปรับปรุงวิธีการขายบุหรี่ให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติควบคุมยาสูบ พ.ศ. 2560

### ข้อเสนอแนะจากการประเมิน

1. จากผลแบบประเมินความรู้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในมาตรา 35 พบว่าตอบผิดคิดเป็นร้อยละ 14.51 เป็นข้อที่มีปัญหามากที่สุด และไม่ตอบคิดเป็นร้อยละ 11.29 โดยจำนวนผู้ไม่ตอบมากที่สุดคือ super market ขนาดเล็ก ร้านค้าปลีก ทางสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบควรจัดทำกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เรื่องการห้ามผู้ประกอบการและผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องให้การอุปถัมภ์ หรือสนับสนุนกลุ่มบุคคล หน่วยงานรัฐและเอกชน และสร้างความตระหนักในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนไม่รับการสนับสนุนจากผู้ประกอบการบริษัทบุหรี่

2. ในมาตรา 37 จำนวนผู้ไม่ตอบแบบประเมินความรู้คิดเป็นร้อยละ 17.74 ซึ่งการที่ไม่ตอบอาจหมายถึงการแสดงความไม่เห็นด้วยต่อมาตรานี้ ดังนั้น สำนักควมมีการแจ้งและเน้นย้ำแก่ผู้ผลิต ผู้นำเข้าเรื่องหน้าที่ที่ต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ และส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ยาสูบให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการตรวจสอบ รวมทั้งการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบให้เหมือนตามตัวอย่างที่ส่งมาตรวจ

3. จากการตอบแบบประเมินความรู้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในมาตรา 40 พบว่าตอบผิดคิดเป็นร้อยละ 3.22 ไม่ตอบคิดเป็นร้อยละ 19.35 โดยบางบริษัทมีหน้าที่ต้องส่งข้อมูล และบางบริษัท ไม่ต้องส่ง ซึ่งการที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาไม่ตอบ อาจหมายความว่า การแสดงความไม่เห็นด้วยต่อมาตรานี้ หรือการที่ไม่ทราบข้อมูลว่า บริษัทของตนมีหน้าที่ต้องส่งข้อมูล ดังนั้น สำนักควมมีการแจ้งและเน้นย้ำแก่ผู้ผลิต ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบเรื่อง การส่งข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการผลิตหรือนำเข้า ค่าใช้จ่าย รายได้ให้แก่คณะกรรมการตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศ

### เอกสารอ้างอิง

กลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนางองค์กร สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2558). รายงานประจำปี 2558 สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

กลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนางองค์กร สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2559). แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2562. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : ไนซ์เอิร์ธ ดีไซน์.

กลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนางองค์กร สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2559). รายงานประจำปี 2559 สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2559). สถานการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2559. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2560). พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.